

รัฐบาลมีหน้าที่ในการบริหารประเทศ ปัญหาที่สำคัญในการบริหารประเทศก็คือ การดำเนินงานโดยมิให้เป็นการทำลายชื่อเสียงของรัฐบาล ซึ่งปัญหานี้อาจแก้ไขได้โดยจัดให้มีการติดต่อสื่อสารจากรัฐและหน่วยงานของรัฐไปสู่ประชาชนและจากประชาชนมายังรัฐและหน่วยงานของรัฐ เมื่อรัฐมีหน่วยงานมากขึ้นหรือการดำเนินงานกว้างขวางขึ้นก็มีความจำเป็นที่จะต้องสื่อสารไปยังประชาชนโดยรีบด่วน แต่ระบบราชการก็มีส่วนผลักดันให้การติดต่อกันนี้ห่างไกลมากขึ้น

การที่รัฐบาลต้องดำเนินงานประชาสัมพันธ์ก็ด้วยเหตุผล 2 ประการ¹ คือ

1. รัฐบาลในระบบประชาธิปไตยมีหน้าที่ที่จะต้องรายงานต่อประชาชน
2. การบริหารที่จะให้โดยลึกลับจะต้องอาศัยความร่วมมือและความสนับสนุน

จากประชาชน

รัฐบาลในระบบประชาธิปไตยมีหน้าที่ที่จะต้องรายงานต่อประชาชน

การปกครองประเทศในระบบประชาธิปไตยนั้นถือว่าเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้นประชาชนทุกคนจึงมีสิทธิที่จะรู้ว่าการปกครองบ้านเมืองเป็นไปในลักษณะใด อำนาจหน้าที่และความเกี่ยวพันระหว่างฝ่ายบริหาร รัฐสภาและศาลยุติธรรมเป็นอย่างไร รัฐบาลมีนโยบายและดำเนินการกับต่างประเทศอย่างไร รัฐบาลทำอะไรหรือคิดสนใจทำอะไร ทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประเทศ

1

Scott M. Cutlip and Allen H. Center, Effective Public Relations, 5th edition, Prentice-Hall., New Jersey, 1978

และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนส่วนรวมโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การครองชีพ การศึกษา การสาธารณสุขโลกและการอนามัย เป็นต้น ด้วยเหตุดังกล่าวจึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกฝ่ายที่จะดำเนินงานเพื่อให้ประชาชนได้ทราบเรื่องราวต่าง ๆ ที่ควร จะทราบตามสิทธิของประชาชน

การบริหารประเทศอย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องได้รับความร่วมมือและสนับสนุน จากประชาชน

การปกครองประเทศในระบอบประชาธิปไตยนั้น รัฐบาลจะดำรงอยู่ได้ก็จะต้องได้รับความร่วมมือสนับสนุนและเป็นที่ยอมรับของประชาชน ซึ่งประชาชนในแต่ละประเทศ ก็มีการแบ่งแยกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ด้วยหลายสาเหตุ เช่น แยกตามอายุ เพศ อาชีพ การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ซึ่งความแตกต่าง กันนี้ จะมีผลให้เกิดความขัดแย้งกันได้หลาย ๆ กรณี เช่น ความขัดแย้งในเรื่องความคิดเห็นระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่จนถึงความขัดแย้งขึ้นเนื่องมาจากผลประโยชน์ เช่น นายจ้าง กับลูกจ้าง นายทุนกับชาวนา เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องทราบความต้องการของประชาชนแล้วพยายามประสานผลประโยชน์ ความต้องการของประชาชน แต่ละกลุ่ม และชี้แจงให้เกิดความสามัคคีระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งควรดำเนินการด้วยใจ เป็นกลาง เพื่อป้องกันมิให้มีความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มชน ถ้ารัฐบาลสามารถ ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและยุติธรรม ก็จะได้รับคานานิยมร่วมมือจากประชาชน ทุกฝ่าย

การประชาสัมพันธ์ของรัฐ อาจแยกได้เป็น 2 ประเภท² คือ

1. การประชาสัมพันธ์ภายในประเทศ
2. การประชาสัมพันธ์ภายนอกประเทศ

การประชาสัมพันธ์ภายในประเทศ

การประชาสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับประชาชนก็ดำเนินไปในลักษณะเดียวกัน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์การธุรกิจกับกลุ่มชนที่เกี่ยวข้อง นั่นคือรัฐบาลจะต้องทำการเผยแพร่ข้อเท็จจริงและข้อมูลต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอย่างเพียงพอ ข้อมูลที่รัฐบาลจะต้องเผยแพร่ ได้แก่

ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ กำลังของ 3 เหล่าทัพ ความก้าวหน้า และประสิทธิภาพของอาวุธและเครื่องมือต่าง ๆ ฯลฯ

ข้อมูลเกี่ยวกับเสถียรภาพของรัฐบาล ความขัดแย้งในคณะรัฐบาลและหน่วยราชการต่าง ๆ

แนวทางการพัฒนาประเทศ จากเงินภาษีอากรที่รัฐเก็บได้ทั้งหมดจะนำไปพัฒนาประเทศทางเกษตร อุตสาหกรรม และด้านอื่น ๆ อย่างไร เป็นต้น

กฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ

นอกจากนี้ก็มีข้อมูลต่าง ๆ อีกมากมายที่รัฐบาลควรเผยแพร่ซึ่งอาจเป็นทั้งโครงการระยะสั้น และโครงการระยะยาว นอกจากจะทำการเผยแพร่งานของรัฐบาล

² วิทย์ ศิวะศรียานนท์, คร., "การประชาสัมพันธ์ของรัฐในปัจจุบัน" รายงานการสัมมนาทางวิชาการประชาสัมพันธ์แห่งชาติครั้งที่ 1 เรื่องบทบาทของการประชาสัมพันธ์ในการพัฒนาประเทศ ณ หอประชุมกรมประชาสัมพันธ์ ระหว่างวันที่ 18-20 สิงหาคม 2514, สมาคมนักประชาสัมพันธ์แห่งประเทศไทย หน้า 138

แล้วควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย และวิธีการดำเนินงานของหน่วยราชการต่าง ๆ ด้วย ในการเผยแพร่ที่นอกจากจะเผยแพร่แล้วควรมีการอธิบายให้ประชาชนเข้าใจได้ง่ายและกว้างขวางที่สุดด้วย โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับตัวบทกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ซึ่งมักจะมีศัพท์ทางวิชาการที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจ ควรอธิบายหรือถอดความเป็นภาษาที่ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจ เมื่อประชาชนได้รับฟังและมีความเข้าใจแล้วก็จะให้ความร่วมมือปฏิบัติตาม ซึ่งจะเป็นผลดีแก่การดำเนินงานของรัฐบาล

แม้รัฐบาลจะทำการชี้แจงและเผยแพร่เป้าหมาย นโยบายและวิธีการดำเนินงานต่าง ๆ แล้ว แต่ในบางครั้งอาจมีประชาชนเข้าใจผิดก่อนนโยบายหรือแนวทางการปฏิบัติก็ได้ ซึ่งการเข้าใจผิดนี้อาจเกิดขึ้นเพราะการเข้าใจผิดจริงหรือเกิดเพราะถูกชักจูงหรือยุบง หรือด้วยเหตุอื่น ๆ แล้วแสดงออกมาในลักษณะต่าง ๆ เช่น บทความแสดงความกิดเห็น การอภิปราย เป็นต้น เมื่อมีความเข้าใจผิดเกิดขึ้น รัฐบาลควรจะทำเนื่องงานเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดนี้โดยรีบด่วนทันทีและด้วยวิธีการที่คิดว่าจะทำให้ประชาชนเข้าใจข้อเท็จจริงมากที่สุด ในกรณีที่เป็นข่าวสือและการแก้ข่าวนั้นเกิดผลเสียมากกว่าผลดี หรือข่าวนั้นเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของประเทศ รัฐบาลก็อาจทำเพียงปฏิเสธว่าข่าวนั้นไม่มีมูลความจริงก็เพียงพอ

การชี้แจงเผยแพร่และการแก้ข่าวนี้ รัฐบาลจะทำได้โดยใช้สื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเรื่องราวและความรุนแรงของเหตุการณ์นั้น ๆ

ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ภายในประเทศนี้ รัฐบาลควรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับสื่อมวลชนด้วย เช่น การให้ความสะดวกแก่นักหนังสือพิมพ์ ผู้สื่อข่าว ในการให้ข่าวการทอมข้อของใจต่าง ๆ ตลอดจนการให้ความสะดวกในการเข้าสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ เพราะถ้าหน่วยราชการใดมีความสัมพันธ์อันดีกับสื่อมวลชนก็จะได้รับความไว้วางใจในการเสนอข่าว ถ้าเป็นข่าวร้ายก็ไม่ถูกซ้ำเติมและถ้าเป็นข่าวดีก็จะได้รับการยกย่องสรรเสริญ เป็นต้น

การประชาสัมพันธ์ภายนอกประเทศ

การประชาสัมพันธ์ นอกจากจะดำเนินงานภายในประเทศแล้วควรจะขยายไปยังประเทศต่าง ๆ ด้วย เพราะประเทศต่าง ๆ แต่ละประเทศก็เปรียบเสมือนสมาชิกของครอบครัวใหญ่คือ โลก ถ้าประเทศต่าง ๆ มีความเข้าใจอันดีและมีมิตรภาพต่อกันแล้วก็จะทำให้ประเทศต่าง ๆ อยู่ร่วมกันโดยสันติได้ การสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันนั้น นอกจากจะดำเนินไปโดยวิธีการทูตแล้ว การประชาสัมพันธ์ก็มีส่วนช่วยได้อีกด้วย

การประชาสัมพันธ์กับต่างประเทศนั้น ก็คือ การทำให้ประเทศอื่น ๆ รู้จักเข้าใจและนิยมนับถือประเทศเรา การรู้จักนั้นนอกจากจะให้เขารู้จักว่าอยู่ส่วนใดในโลกแล้ว ควรเผยแพร่ให้ทราบถึงนโยบาย วัตถุประสงค์ การดำเนินงานของรัฐบาลซึ่งจะเป็นการป้องกันมิให้เกิดความเข้าใจผิดต่อรัฐบาล และการเผยแพร่คือปวัฒนธรรม อารยธรรมของประเทศ เพื่อให้เกิดความนิยมนับถือ อันจะเป็นส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน

เมื่อรัฐบาลดำเนินงานประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันแล้ว แต่ชาวต่างประเทศก็อาจเกิดความเข้าใจผิด หรือมีภาพพจน์ที่ไม่ดีได้ เนื่องมาจากได้พบหรือได้ทราบถึงเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิด รัฐบาลก็จะเป็นที่จะต้องแก้ไขความเข้าใจผิดที่เกิดขึ้น เช่น แก๊งชาว วิหุญ หรือหนังสือพิมพ์ต่างประเทศที่โจมตีหรือวิพากษ์วิจารณ์โดยไม่ถูกต้อง ๆ การแก๊งชาวนี้อาจทำได้โดยการชี้แจงข้อเท็จจริงทางวิหุญ หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ หรือโดยการติดต่อกับสถานทูต หรือสำนักงานแถลงข่าวของประเทศนั้น ให้ช่วยปรับความเข้าใจ หรือเขียนหนังสือทูลว่าไปยังผู้ที่ลงข่าวผิดพลาด พร้อมทั้งคำชี้แจงเพื่อให้แก๊งชาวที่ผิดพลาดนั้น

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์กับต่างประเทศ นอกจากจะทำโดยการเผยแพร่ทางสื่อการประชาสัมพันธ์กันต่าง ๆ แล้ว อาจทำได้โดยการตั้งสำนักงานประชาสัมพันธ์ในต่างประเทศได้อีกด้วย ซึ่งสำนักงานประชาสัมพันธ์นี้จะทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข่าวสาร

ค้านต่าง ๆ และยังเป็นที่แสวงหาคิดปรัญชนกรรมอีกด้วย

การประชาสัมพันธ์ของประเทศไทย

ประเทศไทยมีกรมประชาสัมพันธ์เป็นแหล่งกลางในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของรัฐ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ และนอกจากจะมีหน้าที่โฆษณาส่งเสริมอธิบายและชี้แจงนโยบายการปฏิบัติของรัฐที่เป็นส่วนรวมแล้วยังได้พยายามชี้แจงอธิบาย ส่งเสริม งานของหน่วยราชการต่าง ๆ ด้วย โดยการเชิญเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานนั้นมาชี้แจงถึงผลงาน นโยบายและการปฏิบัติที่น่าสนใจ หรือเป็นปัญหาของหน่วยงานนั้นให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบ การที่ประเทศไทยมีกรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยกลางนั้นจะมีผลคือ การวางแผนและการปฏิบัติงานทำได้อย่างสะดวกสม่ำเสมอและเป็นขั้นหนึ่งขั้นเดียวกัน แต่ในทางปฏิบัติก็มีข้อบกพร่อง คือ กรมประชาสัมพันธ์ไม่อาจรู้ความประสงค์ของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ได้ทุกอย่าง ดังนั้นจะดำเนินงานประชาสัมพันธ์ได้ก็เฉพาะแต่ในส่วนที่หน่วยงานนั้นให้ความร่วมมือด้วยเท่านั้น นอกจากนี้กรมประชาสัมพันธ์เองก็มีงบประมาณและกำลังคนจำกัด ทำให้การดำเนินงานก็ถูกจำกัดไปด้วย

การประชาสัมพันธ์ของรัฐควรเป็นหน้าที่ของข้าราชการทุกคนในทุกหน่วยงาน ไม่เฉพาะแต่เจ้าหน้าที่ของกรมประชาสัมพันธ์หรือของฝ่ายประชาสัมพันธ์เท่านั้น ทั้งนี้เพราะรัฐบาลจะได้รับการสนับสนุนจากประชาชนก็ต่อเมื่อประชาชนที่มาติดต่อกับข้าราชการได้รับความเชื่อถือและมีความสุภาพกับประชาชนที่ไปติดต่อกับข้าราชการมีความยินดีและเต็มใจที่จะให้ข่าวสาร คำแนะนำ และให้ความสะดวกในต่าง ๆ ไม่ปฏิบัติต่อประชาชนเหมือนว่าเป็นผู้ที่ทำกว่าแล้ว รัฐบาลก็จะได้รับความนิยมนับสนุนจากประชาชน เมื่อจะดำเนินการอะไร ประชาชนก็ยินดีที่จะให้ความสนับสนุนร่วมมือและพร้อมที่จะปฏิบัติตาม

กรมประชาสัมพันธ์

กรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล ซึ่งกักสำนักนายก รัฐมนตรี ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลและ หน่วยงานของรัฐกับประชาชน ตลอดจนระหว่างประชาชนด้วยกัน โดยวิธีการให้ข่าวสาร ความรู้ ข้อเท็จจริง และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อเสนอรัฐบาลและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังทำหน้าที่แนะนำ ชักจูงประชาชนเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือแก่ รัฐบาลและหน่วยราชการต่าง ๆ ตามแนวทางที่ถูกที่ควรในระบบการปกครองแบบ ประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นอกจากสำนักงานใหญ่ในกรุงเทพมหานคร แล้ว กรมประชาสัมพันธ์ยังมีศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต อยู่ที่ขอนแก่น ลำปาง สงขลา และ สุราษฎร์ธานี เพื่อเผยแพร่ข่าวสารและทำการประชาสัมพันธ์ เข้าถึงประชาชนในส่วน ภูมิภาค ขณะเดียวกัน กรมประชาสัมพันธ์ยังมีประชาสัมพันธ์จังหวัดอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ทุกภาคของประเทศไทย ปี 2528 มีประชาสัมพันธ์ถึง 30 จังหวัด และมีโครงการจะ ขยายให้ครบทุกจังหวัดของประเทศไทยด้วย

ประวัติความเป็นมาของกรมประชาสัมพันธ์

หลังจากที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยเมื่อ เช้าตรู่ของวันที่ 24 มิถุนายน 2475 แล้ว ฝ่ายบริหารเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีหน่วยงาน เพื่อทำหน้าที่โฆษณา จัดทำคำแถลงการณ์ ให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนสนับสนุนและสร้างความแน่นแฟ้นในระบบการปกครองใหม่ด้วย จึงได้มี การจัดตั้งหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐ คือ กรมประชาสัมพันธ์ในปัจจุบัน โดยได้จัดตั้ง ขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดตั้งกระทรวงและกรม พุทธศักราช 2476 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2476 มีชื่อในครั้งนั้นว่า "กองการโฆษณา" มีฐานะเป็นกรมอิสระ ขึ้นตรงต่อคณะรัฐมนตรี (ในสมัยของพระยามโนปกรณนิติธาดา เป็นนายกรัฐมนตรี) มีที่ทำการอยู่ชั้นบนของตึก

กรมศิลปากร ทรงข้ามกับประทีวพิเศษไชยศรี พระบรมมหาราชวัง และได้โปรดเกล้าแต่งตั้งให้หม่อมเจ้าสกลวรรณกร วรวรณ เป็นหัวหน้ากองการโฆษณา ต่อมากองการโฆษณาได้ย้ายไปอยู่ที่ศาลาอุดรชน ในพระบรมมหาราชวัง

วันที่ 9 ธันวาคม 2476 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น "สำนักงานโฆษณา" มีฐานะเป็นกรม หัวหน้าสำนักงานเทียบเท่าอธิบดี กับได้ย้ายจากที่ทำการเดิมมาอยู่ที่ห้างแบคแมนหรือโรงเรียนกฎหมายเดิม ซึ่งตั้งอยู่เชิงสะพานผ่านพิภพลีลา ถนนราชดำเนินกลาง จนกระทั่งปัจจุบัน ในตอนแรกสำนักงานนี้ได้มีการแบ่งส่วนราชการเป็น 3 กอง คือ สำนักงานเลขานุการกรม กองเผยแพร่ความรู้ และกองหนังสือพิมพ์ มีหน้าที่หลัก 3 ประการคือ ให้ข่าวต่าง ๆ ที่เป็นทั้งของทางราชการโดยตรงและไม่ใช้ของทางราชการ ให้ความรู้ในการปกครองและความรู้อื่น ๆ กับประชาชน ป้องกันความเข้าใจผิดทั้งในและนอกประเทศ

เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2481 ได้มีการโอนกิจการค้ำหะเบียนและช่างวิหุของกรมไปรษณีย์โทรเลข มาขึ้นอยู่กับสำนักงานโฆษณาการและจัดตั้งโฆษณาการเขตขึ้น 2 แห่ง คือที่ จังหวัดหนองคาย เรียกว่า "โฆษณาการเขต 1" อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ช่วยหัวหน้าโฆษณาการเขต ซึ่งมีตำแหน่งเทียบเท่าหัวหน้าแผนกและอีกจังหวัดหนึ่ง คือ จังหวัดพระตะบอง (เมื่อครั้งยังเป็นของไทย) เรียกว่า โฆษณาการเขต 2 แต่สำหรับโฆษณาการเขต 2 ได้ยุบเลิกโครงการไปก่อนที่จะได้มีการจัดตั้งเนื่องจากสถานการณ์ในขณะนั้น

วันที่ 5 กรกฎาคม 2483 เปลี่ยนชื่อเป็น "กรมโฆษณาการ" และมีการตั้งกองการต่างประเทศเพิ่มขึ้น เพื่อติดต่อและโฆษณาเผยแพร่ข่าวสารต่อชาวต่างประเทศ

วันที่ 4 สิงหาคม 2490 โอนสำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวจากกระทรวงคมนาคมมาขึ้นกับกรมโฆษณาการ

วันที่ 8 มีนาคม 2495 เปลี่ยนชื่อเป็น "กรมประชาสัมพันธ์" เพื่อให้เหมาะสมกับภาระหน้าที่ในฐานะแหล่งกลางเผยแพร่นโยบายและผลงานของรัฐบาล รวมทั้งเผยแพร่ข่าวสารการเมือง คือธรรม และวัฒนธรรม ความรู้และความบันเทิง ตลอดจนเป็นสื่อกลางสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนด้วย

พ.ศ. 2497 ตั้งสำนักงานแถลงข่าวไทยในต่างประเทศขึ้นที่ลอนดอนและวอชิงตันและได้จัดตั้งกองประชาสัมพันธ์ภาคขึ้น ที่สุราษฎร์ธานีเป็นแห่งแรก ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานสาขาของกรมประชาสัมพันธ์ในภาคใต้โดยเฉพาะ

1 มกราคม 2503 โอนสำนักงานท่องเที่ยวไปรวมกับองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งจัดตั้งขึ้นใหม่และเพิ่มหน่วยงานระดับกอง คือ กองสำรวจประชามติเพื่อคอยสำรวจและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

พ.ศ. 2503 ได้มีการจัดตั้งกองประชาสัมพันธ์เขตขึ้นที่จังหวัดขอนแก่น ลำปาง และสงขลาเพื่อเป็นหน่วยงานสาขาของกรมประชาสัมพันธ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ตอนล่างเพิ่มเติมจากเขตสุราษฎร์ธานี

20 ตุลาคม 2504 ตั้งโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ขึ้น ในสังกัดกรมประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่วิชาความรู้และส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาการประชาสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร

20 ตุลาคม 2505 ได้มีการปรับปรุงและแบ่งส่วนราชการใหม่ คือ มีหน่วยงานระดับกอง 13 หน่วยงาน

พ.ศ. 2513 ตั้งสำนักงานแถลงข่าวไทยขึ้นที่พนมเปญ ประเทศเขมร
ปัจจุบันยกเลิกไปแล้ว

21 สิงหาคม 2518 มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการบริหารส่วนกลาง
และราชการส่วนภูมิภาคกรมประชาสัมพันธ์ใหม่ โดยมีหน่วยงานระดับกอง 15 หน่วยงาน

มิถุนายน 2521 ตั้งสำนักงานแถลงข่าวไทยที่กัวลาลัมเปอร ประเทศมาเลเซีย

1 มกราคม 2523 ตั้งสำนักงานแถลงข่าวไทยที่เจกกาห์ ประเทศซาอุดี -
อารเบีย

ภารกิจและความรับผิดชอบของกรมประชาสัมพันธ์

1. บริหารและปฏิบัติงานเป็นศูนย์กลางการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ดำเนิน
การประชาสัมพันธ์ของรัฐทั้งภายในและภายนอกประเทศ
2. ส่งเสริมและเผยแพร่การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระ
มหากษัตริย์เป็นประมุข
3. ส่งเสริมความสามัคคีของประชาชนในชาติ ตลอดจนปลูกฝังความรัก
ชาติไทย
4. อธิบายชี้แจงและเผยแพร่นโยบาย วัตถุประสงค์ ผลการปฏิบัติงานของ
รัฐบาลต่อประชาชนด้วยความรวดเร็วทันสมัย โดยเครื่องมือสื่อสาร
มวลชนในสังกัด
5. เผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับรัฐ องค์กรต่าง ๆ ของรัฐ หน่วยงานระดับต่างๆ
ของรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานสาธารณะอื่นใดต่อประชาชน

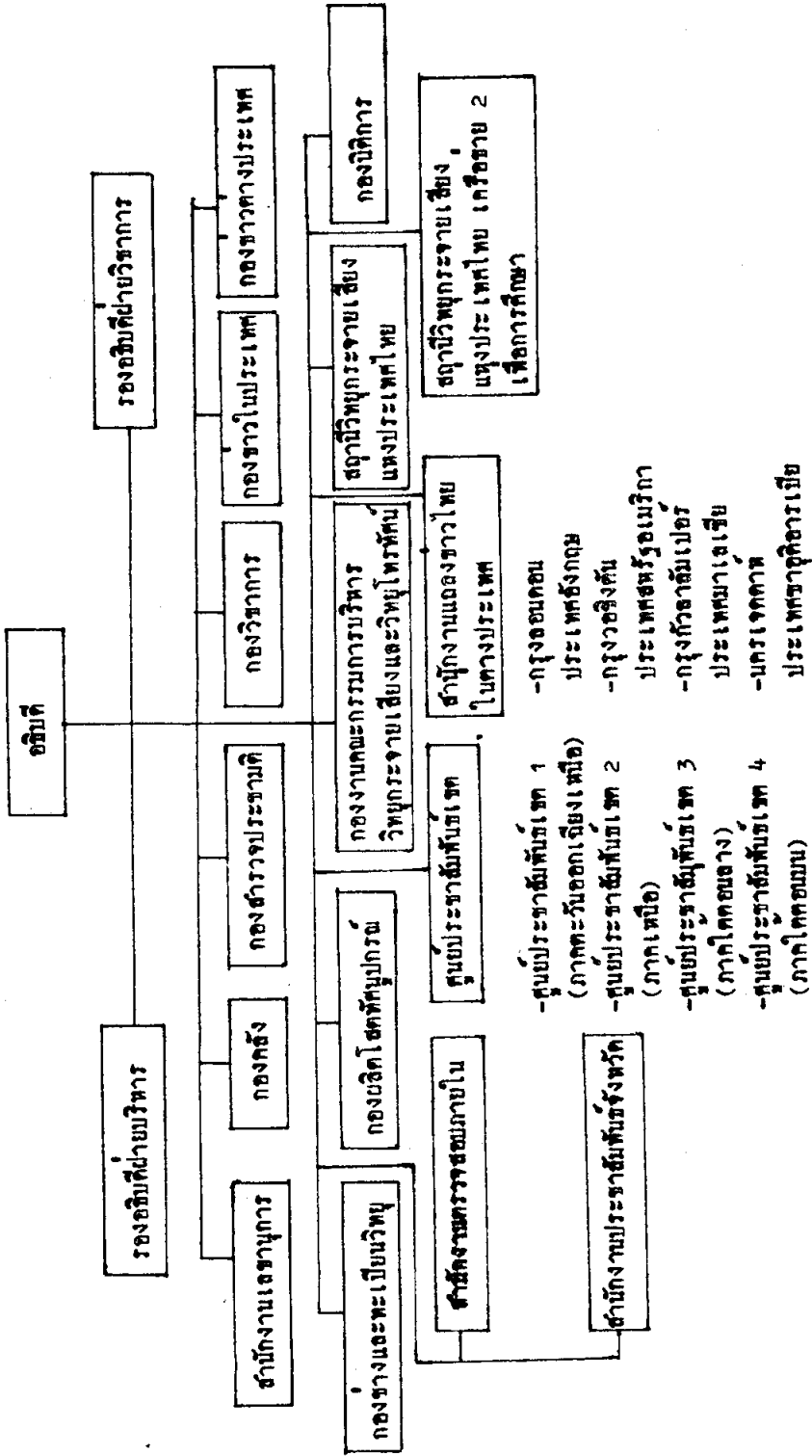
6. ป้องกันและแก้ไขความเข้าใจผิดของกลุ่มประชาชนหรือประเทศอื่นใน
ที่มีต่อรัฐบาลและประเทศไทย
7. เผยแพร่ความรู้ ปู่ดงวัฒนธรรม ศิลธรรม และชนบธรรมเนียม
ประเพณี อันเป็นเอกลักษณ์ของไทย ตลอดจนค่านิยมทางเศรษฐกิจ
สังคม และการเมือง
8. ให้การศึกษานอกโรงเรียนแก่ประชาชน และสนับสนุนการเรียน
การสอน การศึกษาอบรมในระดั้มต่าง ๆ ทางวิทยุกระจายเสียงและ
โทรทัศน์
9. บริหารงานให้บริการและพัฒนาเครื่องมือสื่อสารมวลชนของรัฐให้มีคุณภาพดี
ตามความต้องการของประเทศ รวมทั้งการร่วมมือดำเนินการฝึกอบรม
ด้านสื่อสารมวลชนตามนโยบาย ข้อตกลงระหว่างประเทศ และร่วมมือสนับ-
สุนส่งเสริมสื่อสารมวลชนภาคเอกชนในประเทศตามนโยบายของรัฐบาล
เพื่อผลประโยชน์ของชาติ
10. ค้นคว้า ศึกษา และเผยแพร่วิชาการประชาสัมพันธ์และวิชาการ
สื่อสารมวลชน
11. ปฏิบัติงานจิตวิทยาแห่งชาติ
12. วางแผนและเสนอแนะและบริหารงานด้านข่าวสารของรัฐ เพื่อให้
บรรลุถึงซึ่งความรับผิดชอบต่อเป้าหมาย ด้านการสื่อสารมวลชนและ
นโยบาย ให้เป็นผลดีที่สุดต่อผลประโยชน์ของชาติ
13. สสำรวจกระแสประชามติ วิเคราะห์วิจัยข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้อง
กับท่าทีของประชาชนและสื่อมวลชน เพื่อเสนอรัฐบาล
14. บริหารงานและปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามพระราช
บัญญัติวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498

การแบ่งส่วนราชการของกรมประชาสัมพันธ์

กรมประชาสัมพันธ์มีการแบ่งส่วนราชการ ตามพระราชกำหนดการแบ่งส่วนราชการกรมประชาสัมพันธ์ ปี 2518 ดังนี้

ก. ราชการบริหารส่วนกลาง

1. สำนักงานเลขานุการกรม มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานบริหารทั่วไป งานด้านบริหารบุคลากร งานด้านบริหารภายในกรมประชาสัมพันธ์ การประสานงานระหว่างกรมประชาสัมพันธ์กับศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขตต่าง ๆ
2. กองคลัง มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเงิน การงบประมาณ การคลัง การบัญชี และการพัสดุ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ วิธีการ และกฎหมาย ข้อบังคับระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับการคลัง การงบประมาณ การบัญชี และการพัสดุ
3. กองสำรวจประชามติ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการสำรวจความคิดเห็น ความต้องการ หักเหน็ด และแนวโน้มต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศที่มีต่อรัฐบาล ตลอดจนความคิดเห็นที่ปรากฏในเอกสารและสื่อมวลชนในประเทศเพื่อรัฐบาลจะนำไปปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่
4. กองวิชาการ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเผยแพร่ผลงานนโยบายของรัฐบาลและเผยแพร่ความรู้ในเชิงวิชาการต่าง ๆ โดยใช้หน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ไปตามท้องถิ่นทุรกันดาร และจัดพิมพ์หนังสือและเอกสารการประชาสัมพันธ์แจกจ่ายแก่ประชาชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จัดฝึกอบรมข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ให้มีความรู้ทางด้านเทคนิคและวิชาการประชาสัมพันธ์ รวบรวมสถิติข้อมูลและวางแผนงานประชาสัมพันธ์ของรัฐ รวมทั้งรับผิดชอบในการจัดหาข้อมูลและสิ่งพิมพ์เผยแพร่ส่งไปยังต่างประเทศและสำนักงานแถลงข่าวชาวไทยในต่างประเทศ

รูปที่ 10.1 แผนผังการแบ่งส่วนราชการ กรมประชาสัมพันธ์
ที่มา : กรมประชาสัมพันธ์

5. กองข่าวในประเทศ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการสื่อข่าว
เรียบเรียงข่าวและเสนอข่าวทั้งที่เป็นข่าวราชการและข่าวที่น่าสนใจทั่วไป เพื่อเผยแพร่
ทางสื่อมวลชนต่าง ๆ ค่าเป็นการตรวจคัดข่าวหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของ
รัฐบาล อำนวยความสะดวกแก่นักหนังสือพิมพ์จัดพิมพ์เอกสารข่าวเผยแพร่แก่สื่อมวลชน
หน่วยราชการตลอดจนรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ

6. กองข่าวต่างประเทศ มีภารกิจและความรับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์
ด้านต่างประเทศของกรมประชาสัมพันธ์ โดยผลิตข่าว และบทความ เพื่อเผยแพร่ทางวิทยุ
กระจายเสียง ผลิตหนังสือเผยแพร่เพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีของประเทศ ให้บริการและติดตาม
ผลงานของผู้สื่อข่าวต่างประเทศประสานงานองค์การระหว่างประเทศ ทั้งนี้มีภารกิจ
ในการประมวลข่าว ความคิดเห็น ความก้าวหน้าทางวิชาการ การปฏิบัติงานสื่อสารมวลชน
ของต่างประเทศ เพื่อเผยแพร่ต่อประชาชนในประเทศ

7. กองช่างและทะเบียนวิทยุ มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน
ด้านเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ปฏิบัติงานบำรุงรักษา และตรวจสอบ
แก้ไขคุณภาพการออกอากาศของเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เครื่องส่ง
ถ่ายทอดโทรทัศน์และเครื่องยนต์กำเนิดไฟฟ้าของกรมประชาสัมพันธ์ ตลอดจนให้บริการ
ขยายเสียงดำเนินการสำรวจและวางแผนก่อสร้างสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย

8. กองงานคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
หรือเรียกย่อ ๆ ว่า "กองงาน กยว." จัดตั้งขึ้นสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ เมื่อวันที่ 1
เมษายน 2518 โดยพิจารณาเห็นว่า งานของคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงตาม
ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียง พ.ศ. 2518 ยังขาดหน่วยงานรับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ
เป็นต้นว่า งานบริหารทั่วไป งานประชุม งานทะเบียนและสถิติ วิทยุกระจายเสียงและ

วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ งานตรวจสอบตามรายการและคำานเทคนิคงานควบคุม
กิจการส่งเสียงทางสายทั่วประเทศ งานตรวจพิจารณาภาพยนตร์และการโฆษณาทางวิทยุ
โทรทัศน์ งานทดสอบผู้ประกาศ และงานอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการ กบว. มอบหมาย
กองงาน กบว. แบ่งส่วนราชการออกเป็น 5 งาน ดังนี้ งานทะเบียนและสถิติ งานประชุม
งานตรวจสอบ งานตรวจพิจารณาภาพยนตร์-โฆษณาทางวิทยุโทรทัศน์ และงานควบคุม
กิจการส่งเสียงทางสาย

9. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย มีหน้าที่ความรับผิดชอบใน
การเผยแพร่ข่าวสารของรัฐบาลและหน่วยราชการต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน โดยการใช้
วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อกลางเพื่อสร้างความเข้าใจ ให้ความรู้ ให้ความบันเทิง และ
สร้างความเข้าใจในหลักการของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์
เป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ยังมีฝ่ายกระจายเสียงต่างประเทศ ซึ่งรับผิดชอบใน
การผลิตรายการสำหรับผู้ฟังชาวต่างประเทศที่อยู่ในประเทศไทยและต่างประเทศด้วย

10. กองผลิตโสตทัศนูปกรณ์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการผลิตภาพนิ่ง
ภาพยนตร์เกี่ยวกับสารคดีบันเทิง พระราชกรณียกิจ รัฐพิธี ผลงานของรัฐบาล และ
เหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ รวมทั้งการผลิตภาพสไลด์ประกอบเสียง และงานศิลปกรรม เพื่อให้
เผยแพร่ผลงานและโครงการตลอดจนแผนนโยบายต่าง ๆ ของรัฐ ตลอดจนดำเนินงาน
เกี่ยวกับห้องสมุดฟิล์มและไมโครฟิล์ม

11. สำนักงานแถลงข่าวไทยในต่างประเทศ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกรม
ประชาสัมพันธ์ในการเผยแพร่ข่าวสารค่านการเมือง การปกครอง นโยบายภายในและ
ภายนอกประเทศของรัฐบาล ทั้งทางคำานเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนการ
เสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ ปัจจุบันกรมประชาสัมพันธ์
สำนักงานแถลงข่าวอยู่ 4 แห่ง คือ

1. สำนักงานแดงชาวไทย ณ กรุงวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา
2. สำนักงานแดงชาวไทย ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ
3. สำนักงานแดงชาวไทย ณ กรุงกัวฮาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย
4. สำนักงานแดงชาวไทย ณ นครเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

12. สำนักงานตรวจสอบภายใน มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในค่านงบประมาณ บัญชี และพัสดุให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีการ และกฎหมายข้อบังคับระเบียบต่าง ๆ

13. กองนิติการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบด้านตรวจร่างสัญญา การทำนิติกรรม การทำเนียบคดี และให้คำปรึกษา แนะนำงานเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกรมประชาสัมพันธ์

14. ศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการดำเนินงานของกรมประชาสัมพันธ์ในต่าง ๆ โดยร่วมมือและประสานงานกับกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ เผยแพร่ข่าวสารให้ประชาชนทราบและชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของรัฐบาลให้ประชาชนเข้าใจศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต แบ่งการปฏิบัติงานออกเป็น 4 เขต คือ

1. ศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 1 (จังหวัดขอนแก่น)

รับผิดชอบดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 17 จังหวัด โดยมีเครื่องมือสื่อสารด้านการประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย

1.1	สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จังหวัดขอนแก่น
(ของ 4 ขอนแก่น)	1 สถานี
1.2	สถานีเครื่องส่งโทรทัศน์ที่จังหวัดบุรีรัมย์ อุบลราชธานีและจังหวัดนครราชสีมา รวม	3 สถานี
1.3	สถานีถ่ายทอดโทรทัศน์	11 สถานี

- 1.4 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยประจำ จังหวัดขอนแก่น นครราชสีมา เลย นครพนม สุรินทร์ อุบลราชธานี หนองคาย บึงกาฬ มหาสารคาม และมุกดาหาร 10 สถานี

2. ศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 2 (จังหวัดลำปาง)

รับผิดชอบดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ในเขตภาคเหนือรวม 14 จังหวัด โดยมีเครื่องมือสื่อสารด้านการประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย

- 2.1 สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จังหวัดลำปาง (ช่อง 8 ลำปาง) 1 สถานี
- 2.2 สถานีเครื่องส่งโทรทัศน์ที่คอบสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่และที่ เขาพระบาท จังหวัดลำปางรวม 2 สถานี
- 2.3 สถานีถ่ายทอดโทรทัศน์ 14 สถานี
- 2.4 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยประจำจังหวัดลำปาง เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน พะเยา ลำปาง แม่ฮ่องสอน ตาก และเพชรบูรณ์ 9 สถานี

3. ศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 3 (จังหวัดสงขลา)

รับผิดชอบดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ในเขตภาคใต้ รวม 7 จังหวัด โดยมีเครื่องมือสื่อสารด้านการประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย

- 3.1 สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จังหวัดสงขลา (ช่อง 10 ภาคใหญ่) 1 สถานี
- 3.2 สถานีเครื่องส่งโทรทัศน์ที่ยอกเขาปกไย๊ะ อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา 1 สถานี

- 3.3 สถานีถ่ายทอดโทรทัศน์ 6 สถานี
- 3.4 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดสงขลา
ยะลา ตรัง พัทลุง สตูล บัณฑิต และที่ อำเภอเบตง 7 สถานี

4. ศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 4 (จังหวัดสุราษฎร์ธานี)

รับผิดชอบดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ในเขตภาคใต้ ตอนบน รวม
7 จังหวัด โดยมีเครื่องมือสื่อสารด้านการประชาสัมพันธ์ประกอบด้วย

- 4.1 สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
(ของ 7 สุราษฎร์ธานี) 1 สถานี
- 4.2 สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จังหวัดภูเก็ต
(ของ 9 ภูเก็ต) 1 สถานี
- 4.3 สถานีเครื่องส่งโทรทัศน์ 2 สถานี
- 4.4 สถานีถ่ายทอดโทรทัศน์ 2 สถานี
- 4.5 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดสุราษฎร์ธานี
ชุมพร ภูเก็ต กระบี่ ระนอง นครศรีธรรมราช 7 สถานี

15. สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เครื่องข่าย 2 เพื่อการศึกษา
ทำหน้าที่ให้การให้ความรู้ทางการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนโดยทาง
กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบด้านการจัดรายการกรมประชาสัมพันธ์รับผิดชอบทาง
เทคนิค ปัจจุบันนี้ได้จัดตั้งขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ รวม 11 สถานี ที่กรุงเทพมหานคร จันทบุรี
นครสวรรค์ ลำปาง แม่ฮ่องสอน กระบี่ ระนอง สุราษฎร์ธานี สงขลา ชอนแก่น และ
จังหวัดอุบลราชธานี

ข. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานด้านการประชาสัมพันธ์ของจังหวัด โดยให้คำปรึกษาแก่ผู้ว่าราชการจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดนั้น ๆ ในด้านการประชาสัมพันธ์ รวบรวมข่าวสารทางราชการภายในจังหวัด เผยแพร่ให้ราษฎรในจังหวัดได้ทราบและเข้าใจโดยการใช้สื่อมวลชน เช่น สถานีวิทยุกระจายเสียง สถานีวิทยุโทรทัศน์ ตลอดจนหนังสือพิมพ์ส่วนท้องถิ่น และโดยการใช้อุปกรณ์ประชาสัมพันธ์อื่น ๆ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องขยายเสียง ผลิตภัณฑ์จัดทำรายการโฆษณา นิทรรศการ ทำเนียบการรวบรวมข้อมูล ความต้องการและความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อทางราชการให้ผู้ว่าราชการจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบ

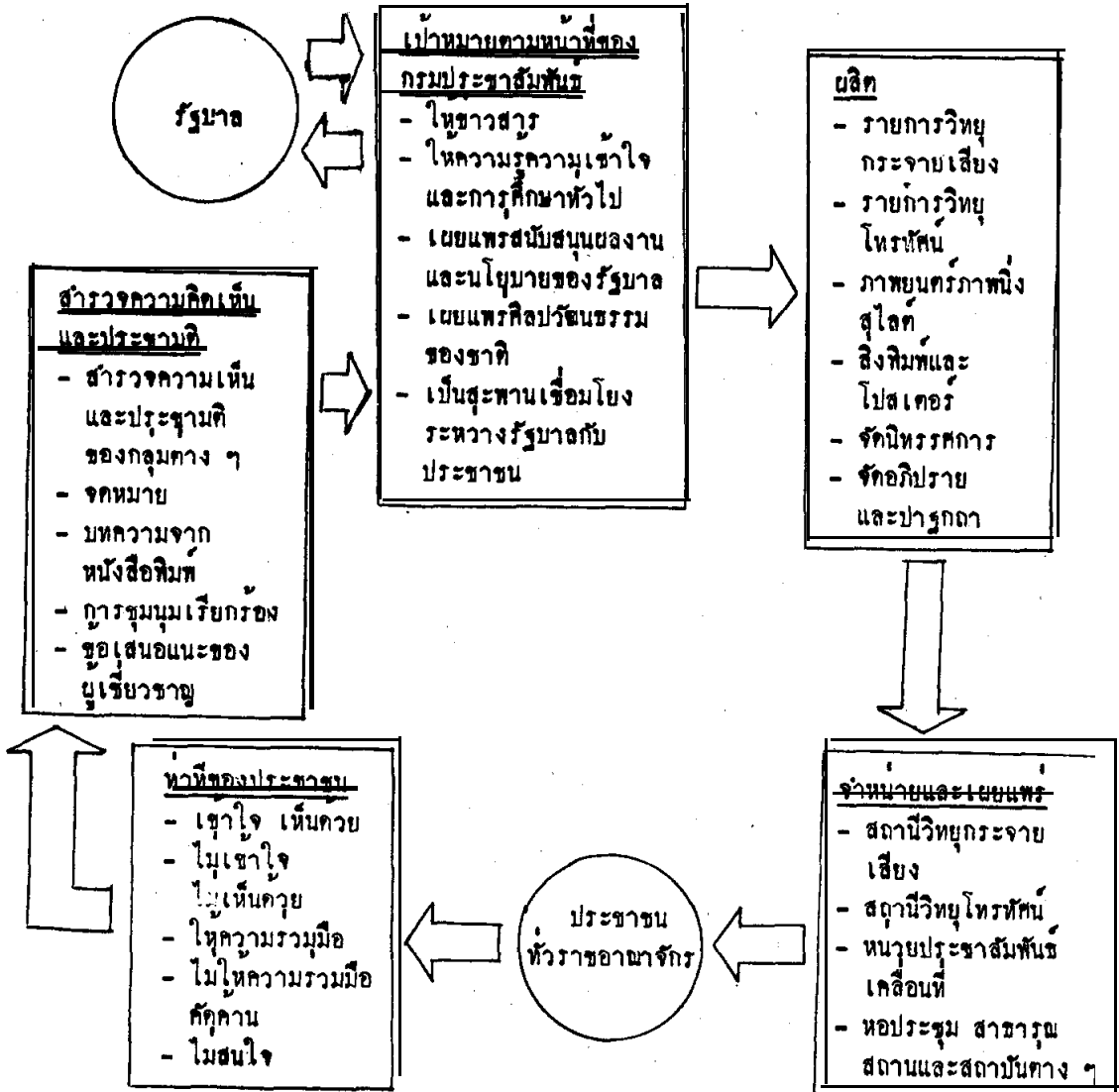
ปัจจุบัน กรมประชาสัมพันธ์มีประชาสัมพันธ์จังหวัดไปประจำอยู่ 30 แห่ง คือ อุดรศักดิ์ พิษณุโลก ประจวบคีรีขันธ์ สงขลา สกลนคร ปราจีนบุรี นราธิวาส ปัตตานี เพชรบูรณ์ ศรีสะเกษ กาญจนบุรี ชลบุรี ทราก เลย อุดรธานี พิจิตร ยะลา อุทัยธานี เชียงราย นุรีรัมย์ สุโขทัย กาฬสินธุ์ สุพรรณบุรี กำแพงเพชร ลำพูน ภูเก็ต นครศรีธรรมราช นครราชสีมา นครสวรรค์ และมีโครงการจัดตั้งสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเพิ่มขึ้นทุกปีจนครบ 73 จังหวัด

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ภายในประเทศ

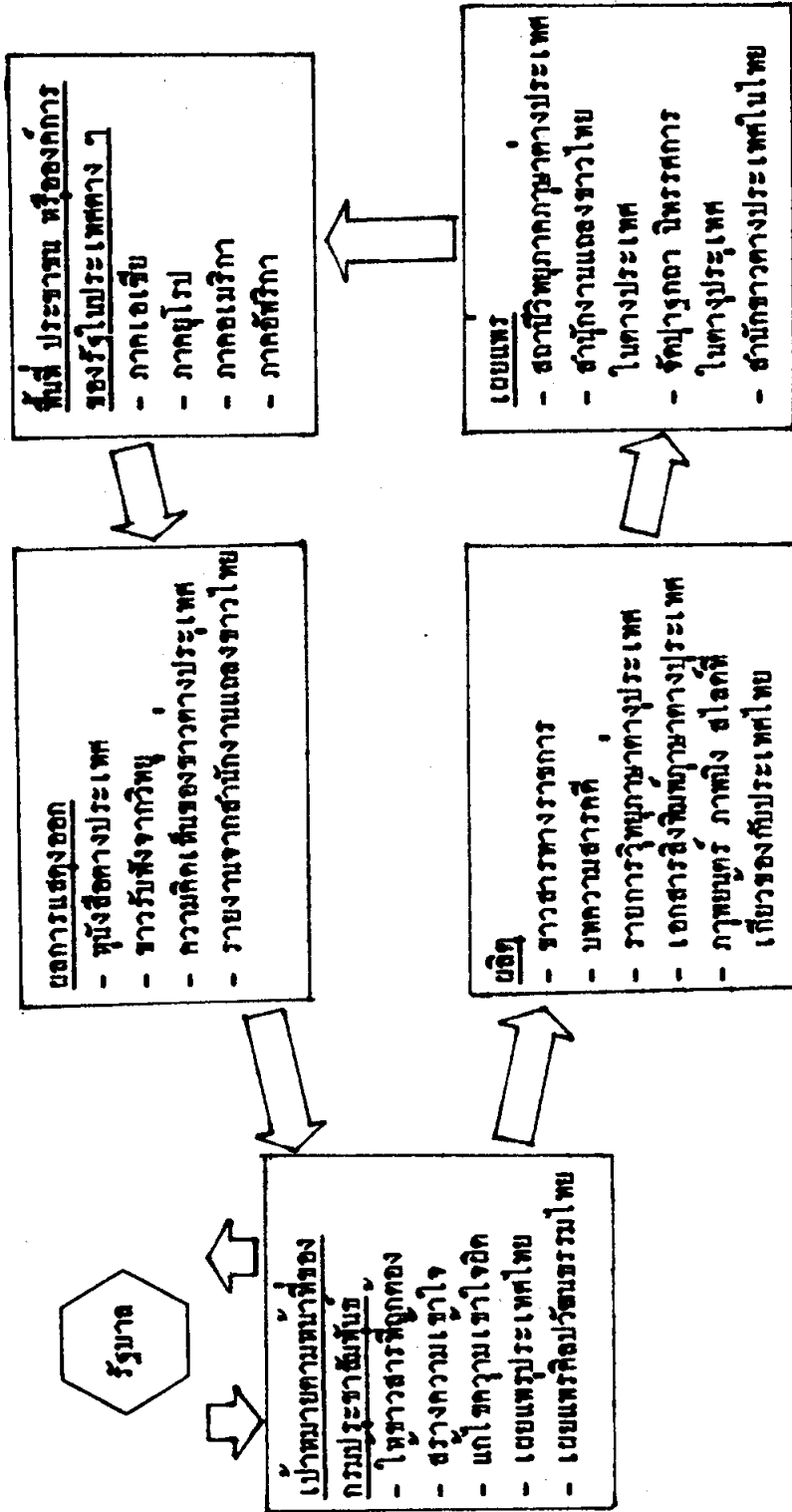
การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ภายในประเทศของกรมประชาสัมพันธ์อาจสรุปได้ดังรูปที่ 10.2

การประชาสัมพันธ์ในต่างประเทศของกรมประชาสัมพันธ์

วิธีการที่กรมประชาสัมพันธ์ดำเนินงานประชาสัมพันธ์ภายนอกประเทศมีโดยสรุปดังรูปที่ 10.3

รูปที่ 10.2 แสดงลักษณะการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ภายในประเทศของกรมประชาสัมพันธ์
ที่มา: กองวิชาการ กรมประชาสัมพันธ์

รูป 10.3 แสดงการประชาสัมพันธ์ในต่างประเทศของกรมประมงที่นับ

ที่มา : กองวิชาการ กรมประมงที่นับ

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานของกรมประชาสัมพันธ์

กรมประชาสัมพันธ์มีเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ดังต่อไปนี้

1. วิทยุกระจายเสียง กรมประชาสัมพันธ์ได้ส่งวิทยุกระจายเสียงมาโดยตลอด ในปัจจุบันมีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ส่วนกลาง และในต่างจังหวัด ทั้ง เอ. เอ็ม และ เอฟ. เอ็ม รวม 59 สถานี

รายการของสถานีถ้าจะแบ่งอย่างกว้าง ๆ ก็มีรายการข่าว ความรู้และบันเทิง

รายการข่าว ประกอบด้วย ข่าวในประเทศ ข่าวต่างประเทศ ข่าวประกอบเสียง ข่าวปากท้อง 5 นาที วิเคราะห์ข่าวในประเทศ วิเคราะห์ข่าวต่างประเทศ ข่าวกีฬา วิเคราะห์ข่าวกีฬา และการรายงานข่าว

ประเภทความรู้ ได้แก่ รายการเกี่ยวกับการส่งเสริมความมั่นคงของชาติ การสร้างความเข้าใจระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมาย ส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพ ส่งเสริมความรู้ด้านศาสนา และความรู้เฉพาะกลุ่ม เช่น เด็ก สตรี เกษตรกร ฯลฯ

รายการบันเทิง ประกอบด้วย เพลงไทยเดิม เพลงไทยสากล เพลงพื้นเมืองละคร การแสดง การละเล่นพื้นเมือง การละเล่นเบ็ดเตล็ด

การกระจายเสียงภาคต่างประเทศ เพื่อให้ชาวต่างประเทศสามารถรับฟังเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศไทย สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยได้ออกอากาศเป็นภาษาต่าง ๆ วันละ 9 ภาษา มีภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส จีน เวียดนาม เขมร มาลายู ภูมอ ลาว และญี่ปุ่น

รายการวิทยุกระจายเสียงสำหรับชาวเขา สถานีวิทยุกระจายเสียง
แห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ ได้ส่งกระจายเสียงเป็นภาษาชาวเขาเผ่าต่าง ๆ
เช่น แม้ว เย้า อีโก้ กระเหรียง ลีซอ และมูเซอ

2. วิทยุโทรทัศน์ ในปี 2494 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้กรมประชาสัมพันธ์
ดำเนินการจัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์ขึ้น แต่โครงการนี้ต้องระงับไปเนื่องจากปัญหางบประมาณ
แต่กรมประชาสัมพันธ์ก็ได้ดำเนินการให้บริการด้านวิทยุโทรทัศน์ มาตั้งแต่ปี 2498 โดยร่วม
มือกับ บริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนเป็น องค์การสื่อสารมวลชนแห่ง
ประเทศไทย (อสมท.)

ปัจจุบัน กรมประชาสัมพันธ์ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์ในส่วนกลาง
ขึ้น คือ สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 11 ซึ่งอยู่ในระหว่างการทดลองออกอากาศและมีสถานี
วิทยุโทรทัศน์ในภาคต่าง ๆ 5 สถานี คือ ที่จังหวัด ขอนแก่น ลำปาง สงขลา (ภาคใหญ่)
สุราษฎร์ธานี และภูเก็ต

3. เอกสารสิ่งพิมพ์ กรมประชาสัมพันธ์ได้จัดพิมพ์หนังสือ เอกสาร วารสาร
จุดสาร แผ่นพับ ฯลฯ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษจำนวนมากไว้สำหรับแจกประชาชนชาว
ไทยและชาวต่างประเทศ

สำหรับเอกสารสิ่งพิมพ์ ภาษาไทย ที่สำคัญ ก็มี

- วิทยุประจำวันภาคภาษาไทย รวบรวมข่าวและบทความที่ออกกระจายเสียง
ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยแต่ละวัน

- วารสารสังขสัมพันธ์ สำหรับข้าราชการและเจ้าหน้าที่สังกัดกรม
ประชาสัมพันธ์

- วารสารโทรทัศน์ช่อง 8 ของสถานีโทรทัศน์ช่อง 8 ลำปาง นิตยสารโทรทัศน์ช่อง 5 จักรพิมพ์โดยสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 ขอนแก่น นิตยสารโทรทัศน์ช่อง 10 ของศูนย์ประชาสัมพันธ์เรดสงขลา

นอกจากนี้ยังจัดพิมพ์เอกสาร บทความรู้ทางวิทยุกระจายเสียง หนังสือและโปสเตอร์ออกเผยแพร่อีกด้วย

ส่วนเอกสารสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษนั้น จัดทำเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ กิจกรรมและผลงานของรัฐบาล ตลอดจนศิลปวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวไทย เพื่อให้ชาวต่างชาติได้รับข่าวสารที่ถูกต้อง มีความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติไทยและสร้างเสริมภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับประเทศไทย เอกสารสิ่งพิมพ์เหล่านี้มีการจัดพิมพ์ทั้งแบบเป็นประจำ และจัดพิมพ์เฉพาะกิจตามวาระพิเศษ เช่น

- เอกสารข่าวประจำวัน คือ Thailand News Bulletin ที่รวบรวมข่าวสารที่คัดเลือกจากวิทยุสารภาษาไทยแล้วแปลเป็นภาษาอังกฤษสำหรับออกอากาศในภาคภาษาต่างประเทศและแจกจ่ายแก่สถานทูต องค์การระหว่างประเทศ

- วารสารภาพข่าว "Thailand Illustration" มีคำบรรยายข่าวทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

- เอกสารภาษาอังกฤษเกี่ยวกับวัฒนธรรม ศิลปกรรม ศาสนาและชีวิตความเป็นอยู่ของไทยมี Thailand in Brief รายปี

Focus on Thailand รายเดือน

Fact Sheet on Thailand รายเดือน

Buddhism on Thai Life เป็นต้น

เอกสารสิ่งพิมพ์เหล่านี้ จัดส่งให้แก่สถานทูตต่างประเทศและสถานกงสุลในประเทศไทย สถานทูตไทยในต่างประเทศ สำนักงานแดงชาวไทยในต่างประเทศ สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนไทยในต่างประเทศ คณะรัฐมนตรี กระทรวงการต่างประเทศ ห้องสมุดทั่วไป สมาชิกทั้งในและต่างประเทศ

4. โสตทัศนอุปกรณ์ กรมประชาสัมพันธ์มีการผลิตภาพนิ่ง สไลด์ สไลด์ชุด และภาพยนตร์ เพื่อบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เช่น งานรัฐพิธี งานเฉลิมฉลองต่าง ๆ การเยือนประเทศไทยของประมุขหรือบุคคลสำคัญของต่างประเทศ ๆ สำหรับแจกหนังสือพิมพ์คิดแถมโฆษณาที่หน้ากรมประชาสัมพันธ์ ส่งเผยแพร่ในต่างประเทศและยังเก็บไว้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ด้วย

5. การจัดนิทรรศการและงานพิเศษ กรมประชาสัมพันธ์ให้ความร่วมมือกับหน่วยราชการต่าง ๆ จัดนิทรรศการเผยแพร่ทางวิชาการที่หอประชุมกรมประชาสัมพันธ์ นอกจากนี้ ยังจัดให้มีการอภิปราย ปาฐกถาและการบันเทิงที่หอประชุมกรมประชาสัมพันธ์ ทุกวันเสาร์ และมีการถ่ายทอดออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยด้วย

6. หน่วยเผยแพร่ข่าวสารเคลื่อนที่ กรมประชาสัมพันธ์มีรถหน่วยเคลื่อนที่เพื่อออกไปเยี่ยมราษฎรเพื่อทราบทุกข์สุข แจกเอกสารเผยแพร่ชี้แจงนโยบายของทางราชการในท้องถิ่นทุรกันดาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความมั่นใจในรัฐบาล ตลอดจนชี้แจงแก้ไขปัญหาหรือความเข้าใจใด ๆ โดยตรง ปกติจะมีการหมุนเวียนออกท้องที่ต่าง ๆ

งานประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ทำใน 2 รูปแบบที่สำคัญ คือ

1. ลักษณะการเผยแพร่ คือ การเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ อันเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น ความรู้วิชาการเกษตรกรรม แขนใหม่ สุขภาพอนามัย ฯลฯ

2. งานติดตามผลและตรวจสอบหาที่ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ กิจกรรมของรัฐ รวมทั้งรับฟังปัญหา และข้อคิดเห็นของประชาชน เพื่อสรุปเสนอต่อรัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7. การบริการสำหรับหนังสือพิมพ์ นอกจากจะได้อิมพ์ วิทยุสารประจำวัน แจกให้แก่หนังสือพิมพ์แล้ว ยังจัดห้องพักสำหรับนักหนังสือพิมพ์เพื่อใช้เป็นที่พักเปลี่ยนข่าวสารและแจ้งกำหนดการให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์และงานพิธีของหน่วยราชการต่าง ๆ ให้ หนังสือพิมพ์ทราบ

8. การสำรวจประชามติ กองสำรวจประชามติจะดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม วิเคราะห์เนื้อหาของสื่อมวลชน จดหมาย แสดงความคิดเห็นและแจ้งความทุกข์ร้อนของประชาชน แล้วสรุปแจ้งไปยังรัฐบาลและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

9. การเผยแพร่วิชาการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ได้จัดตั้งโรงเรียน การประชาสัมพันธ์ ซึ่งได้เปิดการอบรมแก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐวิสาหกิจใน วิชาการประชาสัมพันธ์และสื่อมวลชน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานประชา - สัมพันธ์ของส่วนราชการต่าง ๆ มาตั้งแต่ปี 2504 และปัจจุบันยังได้ขยายบริการไปสู่ ประชาชนผู้สนใจทั่วไปด้วย

10. การประชาสัมพันธ์กันต่างประเทศ นอกจากจะใช้สื่อและกิจกรรมต่าง ๆ แล้วกรมประชาสัมพันธ์ยังมีสำนักงานแถลงข่าวไทยประจำอยู่ในต่างประเทศ ปัจจุบันมีอยู่ 4 แห่ง คือ ที่กรุงวอชิงตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ กรุงกัวดาลูเปร์ ประเทศมาเลเชีย และที่นครเจกกาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

สำนักงานแถลงข่าวไทย ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกรมประชาสัมพันธ์ในการ
เผยแพร่ข่าวสารด้านการเมืองการปกครอง นโยบายทั้งภายในและภายนอกประเทศของ
รัฐบาลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรมและชนบชกรรมเป็ยมประเพณีของไทย
ตลอดจนเสริมสร้างความเข้าใจอันดี และความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ และตรวจ
สอบแก้ไขความเข้าใจผิดของสื่อมวลชน และประชาชนทั่วไปในประเทศนั้น ๆ รวมทั้ง
ประเทศใกล้เคียงที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันด้วย

แนวนโยบายการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ

1. รัฐพึงจัดให้การประชาสัมพันธ์ของชาติดำเนินไปเพื่อเป้าหมายและ
วัตถุประสงค์ดังนี้.-
 - 1.1 ชำรงรักษาและเผยแพร่อุดมการณ์ วัตถุประสงค์และเกียรติภูมิ
ของชาติ
 - 1.2 จรรโลงและพัฒนาระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็น
องค์พระประมุข
 - 1.3 พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 - 1.4 สร้างเสริมเสถียรภาพและความมั่นคงของชาติ
 - 1.5 สร้างเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและ
ส่งเสริมความร่วมมือประสานงานระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน
 - 1.6 ส่งเสริมชื่อเสียงและภาพพจน์ที่ดีของประเทศในทัศนะของ
ประชาคมโลก

2. เพื่อให้การประชาสัมพันธ์ของชาติดำเนินการไปอย่างได้ผลบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ดังกล่าว รัฐจึงพัฒนาและปรับปรุงระบบและโครงสร้างการประชาสัมพันธ์ของชาติให้มีเอกภาพและประสิทธิภาพ โดย

- 2.1 ให้มีคณะกรรมการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งของภาค รัฐบาลและเอกชน
- 2.2 ให้มีองค์กรกลางเป็นหน่วยงานหลัก ที่มีอำนาจบริหารงานประชาสัมพันธ์ของชาติและดูแลการใช้เครื่องมือสื่อสารของหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของรัฐให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งการสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือ ประสานงานกับหน่วยงานหรือสื่อของภาคเอกชน
- 2.3 ให้มีสำนักข่าวแห่งชาติที่มีอิสระและเสรีภาพในการกระจายข่าวสารให้แก่สื่อมวลชนและประชาชน รวมทั้งเป็นสื่อกลางระหว่างรัฐบาลกับประชาชนและต่างประเทศ

3. รัฐจึงส่งเสริมให้สื่อมวลชนมีความเจริญก้าวหน้าบนพื้นฐานของเสรีภาพและความรับผิดชอบในการเสนอข่าว เรื่องราว และความคิดเห็นที่ไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิ เสรีภาพของบุคคลและสถาบัน ความมั่นคงปลอดภัยของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

4. สนับสนุนการศึกษาอบรม และวิจัยทางการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารมวลชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขการประชาสัมพันธ์ของชาติให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์